

Sygn. akt III USK 139/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania M. G.  
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu  
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18  
stycznia 2023 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we  
Wrocławiu  
z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt III AUa 2095/20,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Opolu (organ rentowy) decyzją z 16 sierpnia 2019 r. ustalił, że M. G. (odwołujący się) w okresie od 1 lutego 2013 r., mimo jednoczesnego wykonywania pracy najemnej na rzecz M. s.r.o. na terenie Słowacji, a także prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce podlegał wyłącznie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z 2 października 2020 r., V U 2368/19 oddalił odwołanie M. G. od powyższej decyzji organu rentowego. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z 21 września 2021 r., III AUa 2095/20 oddalił apelację odwołującego się wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego z 16 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że decydujące znaczenie dla wyniku niniejszej sprawy miała okoliczność, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 13 lipca 2017 r. (III AUa 271/17) ustalono, że poczynając od 1 lutego 2013 r. wobec M. G. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z zatrudnieniem na terytorium Słowacji i prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce. Sąd Apelacyjny był zobligowany do przyjęcia jako wiążącego ustalenia z postępowania sądowego w sprawie III AUa 271/17, w którym prawomocnie przesądzono, że wobec M. G. od dnia 1 lutego 2013 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych. Konsekwencją tego było wydanie (zaskarżonej w niniejszym postępowaniu) decyzji, którą objęto wnioskodawcę obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i wypadkowym z tytułu prowadzenia przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 lutego 2013 r. Prowadzenie przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej w spornym okresie obligowało organ rentowy do objęcia wnioskodawcy obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tego tytułu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny stwierdził, na podstawie akt sprawy, że organ rentowy, kwestionujący istnienie tytułu ubezpieczenia M. G. na Słowacji, przeprowadził stosowne postępowanie w oparciu o art. 16 ust. 4 i art. 5 rozporządzenia wykonawczego, nawiązując wymaganą współpracę z organem słowackim. Na podstawie informacji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej wydał decyzję o objęciu ubezpieczonego polskim systemem ubezpieczeń społecznych.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 21 września 2021 r. wniósł odwołujący się. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił jej oczywistą zasadnością (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.), oraz nieważnością postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.) przez fakt nieprawidłowej oceny Sądu drugiej instancji, że organ rentowy prawidłowo ustalił, iż w spornym okresie, mimo jednoczesnego wykonywania pracy najemnej na rzecz słowackiego pracodawcy, a także prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, odwołujący się podlega wyłącznie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił także faktem naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów

procesowych, przez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego w sprawie, a tym samym niedostrzeżenie, że doszło do nieważności postępowania i nie uwzględnienia tego zarzutu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna opiera się na przesłance nieważności postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.) oraz oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.).

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania, ponieważ nie jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi wymaga wykazania kwalifikowanego naruszenia prawa przez Sąd drugiej instancji przybierającego postać widocznej *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez potrzeby uzupełniania materiału dowodowego ewidentności naruszenia przepisów prawa powołanych w skardze kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 marca 2019 r., II UK 46/18, LEX nr 2633983; z 3 października 2019 r., III UK 452/18, niepublikowane; z 6 listopada 2019 r., III UK 156/19, niepublikowane). Tymczasem w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do odwołujący się podnosi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w okolicznościach faktycznych w jakich zapadł wyrok Sądu drugiej instancji, bez wskazania jakichkolwiek przepisów, które w taki „oczywisty sposób” zostałyby naruszone. W skardze kasacyjnej nie ma uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania w powyższym rozumieniu, ponieważ uzasadnienie Sądu Apelacyjnego nie potwierdza tezy o deklarowanej w skardze oczywistej zasadności w postaci kwalifikowanego naruszania przepisów. Skarżący podnosi wyłącznie, że Sąd drugiej instancji nieprawidłowo ocenił, że organ rentowy ustalił w spornym okresie, mimo jednoczesnego wykonywania pracy najemnej na rzecz słowackiego pracodawcy, a także prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Tak

sformułowane uzasadnienie przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wyklucza możliwość jej rozważenia.

Na marginesie należy jedynie wskazać, że z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny prawidłowo zaakceptował prawomocną ocenę przebiegu procedury ustalania ustawodawstwa właściwego, wskazując, że prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 13 lipca 2017 r. ustalono, że począwszy od 1 lutego 2013 r. wobec M. G. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych w związku z zatrudnieniem na terytorium Słowacji i prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce. Konsekwencją tego było wydanie zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji, którą objęto wnioskodawcę obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i wypadkowym z tytułu prowadzenia przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 lutego 2013 r. Prowadzenie przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej w spornym okresie obligowało organ rentowy do objęcia wnioskodawcy obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tego tytułu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny stwierdził, że organ rentowy, kwestionując istnienie tytułu ubezpieczenia M. G. na Słowacji, przeprowadził stosowne postępowanie w oparciu o art. 16 ust. 4 i art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, nawiązując wymaganą współpracę z organem słowackim. Na podstawie informacji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej wydał decyzję o objęciu ubezpieczonego polskim systemem ubezpieczeń społecznych.

Niepotwierdzenie ubezpieczenia przez instytucję ubezpieczeń społecznych innego państwa, w którym świadczona jest sporna praca marginalna, wiąże polskie organy ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji organ rentowy ani polskie sądy nie mogą kontestować decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która w trybie współdziałania obu zainteresowanych instytucji ubezpieczeń społecznych zasadnie wskazała na ewidentnie marginalny rozmiar pracy świadczonej na terenie Słowacji przez skarżącego obywatela polskiego w kontekście niepodlegania słowackiemu

ubezpieczeniu społecznemu (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16, LEX nr 2306376; z 10 maja 2017 r., I UK 456/16, LEX nr 2352167; z 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13, postanowienie 6 marca 2019 r., II UK 49/18, LEX nr 2629853).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie przesłanki nieważności postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.) nie spełnia wymogu wykazania istnienia tej przesłanki, ponieważ trudno za wywód prawny zmierzający do jej wykazania uznać lakoniczne twierdzenie skarżącej o „naruszeniu przez Sąd II instancji przepisów procesowych”, pozbawione jakiegokolwiek konkretyzacji tych przepisów, jak też jedynie wskazanie, że chodzi o pominięcie pracodawcy słowackiego jako zainteresowanego, mające świadczyć o nieważności postępowania. Dodatkowo należy wskazać, że orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że wstępnym warunkiem nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. (powołanego w podstawach skargi kasacyjnej), tj. pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, są uchybienia formalne sądu, w wyniku których strona pozbawiona zostaje możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń faktycznych wniosków dowodowych i zarzutów. W sprawie nie zachodzi nieważność postępowania w tym znaczeniu. W myśl art. 477<sup>11</sup> § 2 zdanie pierwsze k.p.c., zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie z zasadą terytorialności, chodzi w tym przepisie o prawa i obowiązki wynikające z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych (zob. art. 6 ust. 1 *in principio* ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), stąd nie ma on zastosowania do praw i obowiązków wynikających z porządków prawnych innych krajów członkowskich Unii, o których rozstrzygają odpowiednie organy tych krajów wedle obowiązującego w nich prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 września 2016 r., I UZ 14/16, LEX nr 2153430; z 6 września 2016 r., I UZ 13/16, LEX nr 2139243; z 21 listopada 2016 r., II UK 735/15 i II UK 734/15, niepublikowane czy wyroki Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892; z 25 listopada 2016 r., I UK 370/15, LEX nr 2166375). Zatem nieuprawnione i bezskuteczne procesowo byłoby wezwanie pracodawcy słowackiego, jako zainteresowanego w sprawie toczącej się z odwołania skarżącego od decyzji w zakresie ustalenia właściwego

ustawodawstwa jak również podlegania ubezpieczeniom społecznym (wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 2011 r., I UK 64/11, LEX nr 1125081). W opisanej sytuacji nie można twierdzić, że Sądy obu instancji miały obowiązek wezwać do udziału w sprawie – na podstawie art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. – zagraniczną spółkę. Spółka ta nie była ani ubezpieczonym, ani płatnikiem składek (w obydwu tych rolach występował odwołujący się), nie dotyczyła jej decyzja organu rentowego, skierowana wyłącznie do odwołującego się.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.